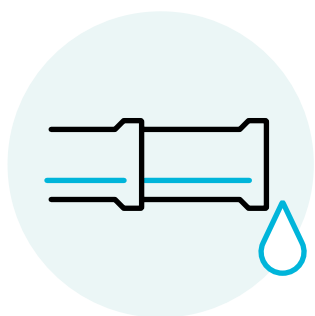

Road Map 2

Toekomstbestendige waterhuishouding

Eén van de pijlers van De Bouwagenda is ervoor te zorgen dat Nederland voorbereid is op de klimaatverandering. Door de opwarming van de aarde dreigen in Nederland de buien fors extremer te worden (met als gevolg tijdelijke ernstige wateroverlast) en kunnen perioden van (relatief lange) droogte en hitte ontstaan. Bovendien neemt de kwetsbaarheid geleidelijk toe door verdichting van het bebouwde gebied, waardoor water onvoldoende natuurlijk de grond in kan.

Er is zorg over de huidige en toekomstige kwaliteit van het (afval)watersysteem, zeker in het licht van de ontwikkelingen in klimaat en veroudering. Het is van belang om een versnelling te realiseren in de vernieuwing van (het denken over) het toekomstig watersysteem, met betere kwaliteit en lagere kosten. Niet alleen tegen wateroverlast, maar ook omdat 'het openleggen van de straat' aanleiding kan zijn voor een bredere aanpak van de leefbaarheid in wijken.

Deze Road Map is gestart vanuit het oogpunt van de vervangingsopgave in rioleringen. Gedurende 2017 is duidelijk geworden dat de focus van deze Road Map diende te worden verbreed. Riolering is weliswaar de 'eerstelijns-verdediging', maar er zijn veel meer (innovatieve) maatregelen die bijdragen aan een waterhuishoudingssysteem dat toekomstbestendig is. Om die reden is de titel van de Road Map omgedoopt tot 'Toekomstbestendige Waterhuishouding'. Dit hangt samen met het vereiste dat uiterlijk eind 2019 alle gemeentelijke ruimtelijke ingrepen integraal op hun klimaatbestendigheid moeten worden getoetst,

zoals afgesproken in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het klimaatrobuust inrichten van de gebouwde omgeving moet het 'nieuwe normaal' worden. Voorts zal er met betrekking tot de ontwikkeling omtrent de verdichting stad en circulaire stad een visie moeten worden ontwikkeld hoe te komen tot een gesloten afvalwaterketen in 2050.

Afgelopen jaar: de opgave in beeld

Er heeft begin 2017 een werkconferentie plaatsgevonden waarbij de opgave verder is uitgediept. In de periode daarna heeft de Bouwcampus in Delft diverse bijeenkomsten georganiseerd met beheerders, marktpartijen en adviseurs. Bij deze bijeenkomsten zijn met concrete casussen in een pre-concurrentiële setting, de uitdagingen in deze Road Map benaderd:

- Wat weten we over de staat van de waterhuishouding? Hoe brengen we in kaart waar ingegrepen moet worden, hoe houden we dat inzicht in de assets actueel?
- Hoe vervangen we de vele kilometers aan riolering en duikers zo efficiënt en

klimaatadaptief mogelijk met zo min mogelijk hinder voor de stad?

- Hoe koppelen we grootschalige renovatie van het afvalwatersysteem met een klimaatadaptieve wijk?
- Is een afvalwatersysteem alleen geschikt voor het afvoeren van (afval)water of zijn er meerdere functies toe te kennen aan het 'riool van de toekomst'?
- Bijna 60% van de landoppervlakte van Nederland is in particulier bezit. Hoe kunnen particulieren worden verleid om zelf klimaat-robuuste maatregelen te treffen?

Rode draad

De 'rode draad' in deze Road Map wordt als volgt gezien:

1. De 'infrastructuur-assets' moeten uniform inzichtelijk worden gemaakt, zodat de opgave voor vervanging, functie- en klimaatadaptatie programmatisch meerjarig te plannen en te budgetteren is, en er al een voortvarende start is gemaakt met uitvoering van innovatieve en duurzame renovatie of vervanging.
2. De gemeente stelt samen met de markt een strategie vast voor ruimtelijke adaptatie om de gebouwde omgeving klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Hierbij hoort een langjarige programmatische aanpak, inclusief een meerjarenbudget gericht op uitvoering.
3. In routinematige werken, zoals beheer en onderhoud van de openbare ruimte, worden klimaatrobuuste maatregelen gekoppeld. Daarbij worden de kennis en ervaring van het bedrijfsleven maximaal benut.
4. De gemeente stimuleert en biedt ruimte aan bewoners, bedrijven en organisaties, om zelf (innovatieve) maatregelen te treffen die bijdragen aan een klimaatrobuuste gebouwde omgeving. Opvang en infiltratie van regenwater op particuliere gronden is daar een essentieel onderdeel bij.
5. Gemeenten en waterschappen ontwikkelen samen met de markt een visie omtrent "het riool van de toekomst" in relatie tot de wens om in 2050 een gesloten afvalwaterketen in heel Nederland te hebben.

Coalitie

Een Kerncoalitie is in deze Road Map nog niet tot stand gekomen. Wel hebben Bouwend Nederland, AFNL, CROW, NLII, FME, VNG en IPO zich gemeld als partijen die een actieve bijdrage willen leveren in dit vraagstuk. Vanuit de gemeenten Rotterdam, en Amsterdam is de wil geuit om verdere stappen te zetten. Mogelijk, gezien hun eerdere initiatieven, haken ook Den Haag, Breda en Arnhem aan.

Speerpunten 2018

In 2018 wordt een 'dieptesessie' voor deze Road Map georganiseerd om tot de kern van de opgave te komen en samen de gunstige condities te benoemen om te komen tot een snellere, slimmere en innovatieve uitvoering. De opbrengsten van de eerdere (Bouwcampus) initiatieven worden daarin meegenomen.